

SERGEJ PROKOFJEV

■ SONÁTA č. 1 F MOLL, op. 1
(Jednovětá)

POHÁDKY STARÉ BABIČKY, op. 31

I. Moderato 1:36 — II. Andantino 1:22 — III. Andante assai 1:57 — IV. Sostenuto 2:28

SONÁTA č. 3 A MOLL, op. 28
(Ze starých sešitů)

■■ PRCHAVÉ VIDINY, op. 22

1. Lentamente — 2. Andante — 3. Allegretto — 4. Animato — 5. Molto giocoso — 6. Con eleganza — 7. Pittoresco (Arpe) — 8. Commodo — 9. Allegretto tranquillo — 10. Ridicolosamente — 11. Con vivacita — 12. Assai moderato — 13. Allegretto — 14. Feroce — 15. Inquieto — 16. Dolente — 17. Poetico — 18. Con una dolce lentezza — 19. Presto agitatissimo e molto accentuato — 20. Lento irrealmente

ĎÁBELSKÉ NAŠEPTÁVÁNÍ

(Z cyklu Čtyři skladby, op. 4 č. 4)

Valentina Kameníková patří mezi přední pianisty současné doby. Ukončila svá hudební studia v Oděse, ale už více než čtvrtstoletí žije v ČSSR a podílí se na českém hudebním životě i jeho zahraniční reprezentaci mimořádně významným způsobem jako koncertní umělkyně i v pedagogické oblasti na pražské konzervatoři a Akademii múzických umění v Praze. Její postoj k interpretaci Prokofjeva je zrale vyhraněný a prověřený řadou koncertních provedení. Svrchovaná technická brilance, vytříbená úhazová kultura, vášnivý temperament i schopnost zachytit základní podstatu prokofjevovského dramatismu i lyriky nachází na této desce pole k nevšednímu uplatnění.

Odkaz Sergeje Prokofjeva (1891 — 1953) představuje vrcholné kompoziční hodnoty našeho století. Vstoupil už jako student konzervatoře do tehdejšího hudebního dění jako novátor a do klavírní literatury přinesl v nástrojové stylizaci prvky neméně nové a významné než v minulosti Chopin nebo Liszt. Souviselo to i s tím, že byl vynikajícím klaviristou, slavicím v období mezi oběma válkami triumfy na pódiích Evropy i zámoří. Jeho klavírní sloh se pochopitelně postupně ale zároveň velmi rychle rozvinul do výrazně osobitého rukopisu, přinášejícího řadu podnětů dalším skladatelským generacím. Devět klavírních sonát a pět klavírních koncertů spolu s řadou drobnějších klavírních forem ukazuje důslednost a nekompromisnost jeho tvůrčí cesty, prosazované s neovlivnitelnou uměleckou odvahou přes vyslovenou zášť tehdejší konzervativní kritiky i nepochopení u posluchačů. Dnes považujeme Prokofjeva právem za klasika hudby dvacátého století.

Jednovětá klavírní sonáta č. 1 vznikla za dob Prokofjevových konzervatorních studií v roce 1909 na tehdejší Petrohradské konzervatoři. Nalezneme v ní ještě momenty „loučící se“ s hudebním romantismem, ale také místa pro jeho příští hudební vyjádření typická. Na této nahrávce zachycená klavírní sonáta č. 3 z roku 1917 měla (podobně jako klavírní sonáta č. 2 z roku 1912) už rysy vysloveně avantgardní. Použil v ní témat ze svého hudebního zápisníku z minulosti (odtud název Ze starých sešitů) a zpracovává je v jednověté formě s dravým spádem a ve stylizaci, umožňující interpretu často až orchestrální mohutnost dynamiky. Důležitým výrazotvorným činitelem je tu i kontrapunktická práce, uplatněná i v plochách jemné, až mystické lyriky, jejíž zázemí sahá až k pramenům ryzi ruské melodiky. V Pohádkách staré babičky se přimyká svým osobitým způsobem ještě úžeji k vůním melodií své vlasti. Nasloucháme vyprávění fantazijně bohaté a přitom vyjádřené prostředky až překvapivě přímočarými a úmyslně nesložitými. Cyklus dvaceti drobných skladeb Prchavé vidiny je pak jedinečnou ukázkou Prokofjevova mistrovství vyslovit na malé ploše celý mikrokosmos nálad, barev a podivuhodné harmonické fantazie. Intenzita dopadu těchto skladeb nespočívá především ve vnější pianistické účinnosti (ačkoliv v některých částech neschází), ale v kráse a sdělnosti invence a zralém využití všech výrazových a zvukových možností nástroje. Ďábelské našeptávání je ve své neúprosné pulzaci jedinou obrovitou gradací, vrcholící v závěru.

ВАЛЕНТИНА КАМЕНИКОВА

играет

фортепьянные сочинения

ПРОКОФЬЕВА

Hudební režie / recording directors Jan Vrána (Op. 1, 4, 31),
Hynek Farkač (Op. 22, 28)

Zvuková režie / recording engineer Václav Roubal

Nahráno 7. září (op. 1, 4, 31)
a 10. — 11. prosince 1982 (op. 22, 28)
ve studiu pražského Domu umělců

Recorded at the Supraphon studio
at the House of Artists, Prague,
on 7 September (Op. 1, 4, 31)
and from 10 to 11 December, 1982 (Op. 22, 28)

SERGE PROKOFIEV

■ SONATA No. 1 IN F MINOR, Op. 1
(In one movement) / 6:55

CONTES DE LA VIEILLE GRAND' MÈRE, Op. 31 / 7:23

SONATA No. 3 IN A MINOR, Op. 28
(From Old Notebooks) / 7:18

■■ VISIONS FUGITIVES, Op. 22 / 20:00

SUGGESTION DIABOLIQUE

(From the cycle Four compositions, Op. 4, No. 4) / 2:33

Valentina Kameníková ranks among leading pianists today. She completed her musical studies in Odessa, but has been living for more than a quarter of a century in Czechoslovakia and has contributed to Czech musical life, and its representation abroad, in an exceptionally outstanding manner, both as a concert artist and as a teacher at the Prague Conservatory and at the Academy of Musical Arts in Prague. Her attitude to interpreting Prokofiev is mature, defined and has been tested in a number of concert performances. Sovereign technical brilliance, sophisticated keyboard culture, ardent temperament and the ability to state the fundamental essence of Prokofiev's dramatism and lyricism can be found to an unusual degree in this recording.

The legacy of Serge Prokofiev (1891 — 1953) represents a high point in composition of this century. While still a conservatory student, Prokofiev entered the musical world of the day as an innovator and he brought elements to piano literature — in instrumental stylization — no less new and important than those which Chopin or Liszt had introduced in the past. This was linked to the fact that Prokofiev was an excellent piano soloist in the inter-war period, enjoying huge success on concert stages in Europe and further abroad. His pianistic style gradually developed and very soon became a distinctly personal signature bearing a number of impulses for future generations of composers. Nine piano sonatas and five piano concertos, together with a number of minor piano works, indicate his systematic and uncompromising creative avenue, imposed with uninfluenced artistic boldness, despite the explicit fury of the then conservative critics and the lack of understanding by listeners. Today we are right to consider Prokofiev a classic of 20th century music. The one-movement Piano Sonata No. 1 was written while Prokofiev studied at the St Petersburg Conservatory, in 1909. In it we still find moments that take leave of the music of romanticism, but also places typical of his future musical expression. This record also includes the Piano Sonata No. 3, written in 1917 which, like the Piano Sonata No. 2 of 1912, has features that are decidedly avantgarde. He used for it themes from his musical notebook of the past (which explains the name From Old Notebooks), and worked it into a one-movement form with an impetuous tempo and in a stylization permitting the interpreter to achieve almost orchestral dynamic power. An important creative factor is the counterpoint, applied even in the tender almost mystically lyrical parts, whose hinterland reaches as far back as the roots of purely Russian melodies. In Contes de la vieille grand'mère, he came still closer in his unique way to the fragrant melodies of his homeland. We hear the fantastic wealth of narrative, yet expressed with means that are almost surprisingly direct and deliberately uncomplicated. The cycle of 20 minor compositions Visions fugitives is singular proof of Prokofiev's great ability to express in small form the entire microcosmos of moods, of colours and remarkable harmonic fantasy. The intensity of impact of these compositions is not only or mainly in their external pianistic effectiveness (although this is certainly not lacking in some parts) but in the beauty and communication of invention and the mature use of all expressive, tonal means of the instrument. Suggestion diabolique in its merciless pulsation is a single, enormous gradation that reaches its climax at the end.

Cover photo © Pavel Vácha 1984
Cover design © Magdalena Lášková 1984
Sleeve-note © Jaromír Kříž 1984
Translation © Joy Kohoutová, Karel Šabouk, Hana Tomková 1984
Cover editor: Olga Nádvorníková

MADE IN CZECHOSLOVAKIA

EXPORTER ARMA PRAGUE

Valentina Kameníková gehört zu den vordersten Pianisten der Gegenwart. Sie schloß ihre Musikstudien in Odessa ab, aber bereits mehr als ein Vierteljahrhundert lebt sie in der ČSSR und beteiligt sich am tschechischen Musikleben sowie an dessen Repräsentation im Ausland in einer außerordentlich bedeutenden Weise als Konzertkünstlerin. Außerdem wirkt sie im pädagogischen Bereich am Prager Konservatorium und an der Akademie der musischen Künste in Prag. Ihre Auffassung der prokofjewschen Interpretation ist reif ausgeprägt und durch eine Reihe von Konzertaufführungen erprobt. Eine souveräne technische Brillanz, eine verfeinerte Anschlagsweise, ein leidenschaftliches Temperament sowie die Fähigkeit, das Wesentliche der prokofjewschen Dramatizität und seiner Lyrik einzufangen, wird auf dieser Schallplatte zur nicht alltäglichen Geltung gebracht.

Das hinterlassene Werk Sergej Prokofjews (1891 — 1953) repräsentiert die höchsten kompositorischen Werte unseres Jahrhunderts. Er trat schon als Student des Konservatoriums ins Musikgeschehen als Neuerer ein und in die Klavierliteratur brachte er in der instrumentalen Stilisierung nicht minder neue und bedeutende Elemente wie Chopin und Liszt in der Vergangenheit. Es hing auch damit zusammen, daß er ein ausgezeichnete Pianist war, der im Zeitraum zwischen den beiden Kriegen Triumphe auf den Podien Europas und in der Übersee feierte. Sein Klavierstil entwickelte sich begreiflicherweise allmählich, aber zugleich sehr rasch in eine markant eigenständige Handschrift, der eine Menge von Anregungen den nachfolgenden Tondichtergenerationen geboten hatte. Neun Klaviersonaten und fünf Klavierkonzerte gemeinsam mit einer Reihe kleinerer Klavierformen zeigt die Folgerichtigkeit und das Inkompromißliche seines schöpferischen Weges, den er mit unbeeinflüßbarem künstlerischen Mut trotz des Hasses der damaligen konservativen Kritik sowie des Mangels an Verständnis bei den Hörern durchsetzte. Heutzutage halten wir zu Recht Prokofjew für einen Klassiker der Musik des zwanzigsten Jahrhunderts. Die einsätzliche Klaviersonate Nr. 1 entstand noch zur Zeit Prokofjews Studien am Konservatorium im Jahre 1909 an dem damaligen Petersburger Konservatorium. Wir finden in der letzteren noch die vom musikalischen Romantismus „Abschied nehmenden“ Momente vor, aber auch Stellen, die für seine künftige musikalische Ausdrucksweise kennzeichnend sind. Die auf dieser Aufnahme festgehaltene Klaviersonate Nr. 3 aus dem Jahre 1917 wies (in ähnlicher Weise wie die Klaviersonate Nr. 2 aus dem J. 1912) bereits ausgesprochen avantgardeartige Züge auf. Er benütze in ihr Themen aus seinem Musiknotizbuch aus der Vergangenheit (daher der Titel Aus alten Heften) und bearbeitete sie in einer einsätzigen Form mit einer ungestümen Wucht und in einer Stilisierung, die dem Interpreten oftmals fast eine orchestrale Monumentalität der Dynamik ermöglicht. Ein wichtiger ausdrucks gestaltender Faktor ist hier auch die kontrapunktische Arbeit, die sich in Flächen einer feinen, ans Mystische grenzende Lyrik geltend macht, deren Grundlage bis zu den Quellen einer echten russischen Melodik zurückgreift. In den Geschichten der alten Großmutter lehnt er sich in seiner eigenständigen Art noch enger an die Düfte der Melodien seiner Heimat an. Wir hören einer Erzählung zu, die phantasie reich ist und dabei fast mit überraschend gradlinigen und absichtlich unkomplizierten Mitteln ausgedrückt ist. Der Zyklus der zwanzig kleinen Kompositionen Flüchtige Visionen (Visions fugitives) ist dann ein einzigartiges Musterstück Prokofjews Meisterschaft, auf einer kleinen Fläche einen ganzen Mikrokosmos von Stimmungen, Farben und bewundernswerte harmonische Phantasien zum Ausdruck zu bringen. Die Intensität der Wirkung dieser Kompositionen beruht nicht vor allem in der äußerlichen pianistischen Wirksamkeit (obzwar man diese in manchen Teilen nicht vermißt), sondern in der Schönheit und Mittelbarkeit der Invention und in der reifen Ausschöpfung aller Ausdrucks- und Klangmöglichkeiten des Instrumentes. Das diabolische Einflüstern ist in seinem unerbittlichen Pulsieren eine einzige riesige Gradation, die im Abschluß ihren Gipfeln erreicht.

STERE
1111 33

VALENTINA KAMENÍKOVÁ

klavír / piano

Valentina Kameníková se range parmi les pianistes renom de notre époque. Elle a terminé ses études m à Odessa, mais depuis plus d'un quart de siècle, vit Tchecoslovaquie et participe de manière très import vie musicale tchèque et à sa représentation à l'étrar tant qu'artiste concertante ainsi que dans le domaine pédagogique au Conservatoire et à l'Académie des musicaux à Prague. S'étant développé de manière r son abord à l'interprétation de Prokofiev est vérifié p nombreuses exécutions concertantes. Sa perfection technique suprême, la culture de sa touche cristallis verve passionnée et sa capacité de saisir la substanti dramatisme et du lyrisme de Prokofiev se font valoir disque de manière extraordinaire.

Le legs de Sergheï Prokofiev (1891 — 1953) représent valeurs suprêmes de composition de notre siècle. Il dans la vie musicale de l'époque, en tant que novate pendant ses études au Conservatoire et a apporté à littérature pour piano des éléments de stylisation instrumentale aussi nouveaux et importants que, da passé, Chopin et Liszt. Cela se rattachait aussi au fa était un excellent pianiste, remportant — dans la pé entre les deux guerres — des triomphes sur les podi européens ainsi que d'outre-mer. Son style pianistic développé graduellement, il est vrai, mais aussi très rapidement en une facture toute particulière, offran nombreuses impulsions à d'autres générations de compositeurs. Ses neuf sonates pour piano et cinq c pour piano, ainsi plusieurs formes pour piano de mo envergreue témoignent du caractère conséquent et s compromis de sa voie créatrice qu'il se frayait avec courage artistique inébranlable, malgré la rancune prononcée de la critique conservatrice de l'époque e l'incompréhension du public. Aujourd'hui, nous con Prokofiev à juste titre comme un classique de la mu 20e siècle.

Sa sonate pour piano N° 1 à un mouvement est née au temps de ses études au Conservatoire de Saint-Petersbourg en 1909. Nous y trouvons encore passages, par lesquels il fait ses adieux au romantism musical, ainsi que ceux qui seront typiques pour sor expression musicale future. La sonate pour piano N° 1917, incorporée dans cet enregistrement, présente même que la sonate pour piano N° 2 de 1912) des tr d'avant-garde évidents. Il y a utilisé des thèmes de s carnet musical du passé (d'où est tiré aussi le titre C anciens cahiers) et les traite sous une forme d'un mouvement avec un rythme impétueux et dans une stylisation rendant possible à l'interprète d'atteindre force dynamique souvent même orchestrale. Le rôle facteur d'expression important y est joué également contrepont et par la mise en valeur également sur d étendus, du lyrisme doux et même mystique dont le touche les sources des lignes mélodiques russes vé Dans Les Contes de la vieille grand-mère, il se lie en étroitement — à sa manière originale — aux parfum mélodies de sa patrie. Nous entendons une narrati riche fantaisie, exprimée cependant en une ligne dr étonnante et avec une simplicité voulue. Le cycle de petites pièces, intitulé Visions fugitives, est une preu unique de la maîtrise avec laquelle Prokofiev exprim plan réduit, un microcosme entier de sentiments, de et d'une fantaisie harmonique merveilleuse. L'intens l'impression produite par ces compositions ne consi en premier lieu, dans l'effet pianistique extérieur (bi ne manque pas dans certaines de leurs parties), mai beauté et la force communicative de l'invention et d l'utilisation réfléchie de toutes les possibilités d'exp sonores de l'instrument. Dans sa pulsation inflexible chuchotement diabolique n'est rien d'autre qu'une i gradation culminant dans le finale.